

Sygnatura akt I C 1060/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jan Bartniak

Protokolant: p.o.sekr.sąd. Konrad Gajdziński

po rozpoznaniu w dniu 14-07-2017 r. w Koninie na rozprawie sprawy

z powództwa **J. A. i R. A.**

przeciwko **Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W.**

o zadośćuczynienie: w kwocie 50.000 zł na rzecz J. A., w kwocie 57.500 zł na rzecz R. A.

- zasądza od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz powódki J. A. zadośćuczynienie w kwocie 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 20.02.2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty;
- zasądza od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz powoda R. A. zadośćuczynienie w kwocie 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 20.02.2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty;
- oddala powództwa w pozostałej części;
- zasądza powodom od pozwanego kwotę 1686,74 zł kosztów procesu.

Jan Bartniak

Sygn. akt I C 1060/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 września 2015 r. (data wpływu do sądu) powodowie: J. A. i R. A. wnosili o zasądzenie od pozwanego U. kwot: 50.000 zł. na rzecz powódki i 57.500 zł. na rzecz powoda, obie kwoty wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20.02.2015 r. do dnia zapłaty, nadto zasądzenie na rzecz każdego z powodów kosztów procesu wg załączonego spisu kosztów.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że w dniu 09.10.2002 r., na drodze prowadzącej z P. w kierunku W., w miejscowości B., kierujący nieustalonym samochodem ciężarowym wyprzedzając, niezgodnie z przepisami, samochód ciężarowy marki (...) nr rej. (...), z kierowcą R. L., spowodował to, że ww. kierujący pojazdem marki (...) zjechał na prawe pobocze i uderzył prawą częścią samochodu w tylną część pchanego po prawym poboczu jezdni samochodu osobowego marki F. (...), nr rej. (...). W wyniku zderzenia jeden z dwu mężczyzn pchających samochód osobowy - W. A. (mąż powódki i ojciec powoda) poniósł śmierć na miejscu.

Niniejszym pozwem powodowie domagają się zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez nich za sprawą kierującego nieustalonym samochodem ciężarowym. Roszczenie oparto o przepisy art.448 k.c. w zw. z art.24 § 1 k.c.

Jak cytowano w uzasadnieniu pozwu, „Więź rodzinna jest dobrem osobistym chronionym przez prawo, a brutalne jej rozerwanie przez spowodowanie śmierci męża i ojca powodów, stanowi naruszenie dóbr osobistych powodów(por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14.12.2007 r. I A Ca 1137/2007." Fakt, że w toku postępowania przygotowawczego prowadzonego w sprawie 2Ds (...) Prokuratury Rejonowej w K., nie ustalono sprawcy wypadku, skutkuje tym, że podmiotem zobowiązanym do naprawienia szkody (na podstawie przepisów art.98 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 160 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, U.) jest pozwany Fundusz. Powodowie zgłosili szkodę wnosząc o zadośćuczynienie dla każdego z powodów w kwotach po 100.000 zł., a pozwany decyzją z dnia 19.02.2015 r. odmówił wypłaty. Pozwany ostatecznie decyzją z dnia 02.06.2015 r. uznał swoją odpowiedzialność i przyznał na rzecz powódki kwotę 50.000 zł., a na rzecz

powoda kwotę 35.000 zł., które pomniejszył o uznany przez siebie stopień i

przyczynienia zmarłego tj. 50% i dokonał wypłaty kwot: powódce 25.000 zł. a powodowi 17.500 zł. Powodowie przyjmują stopień przyczynienia W. A. na poziomie 25% i żądają zapłaty kwot określonych w żądaniu pozwu (100.000zł. minus 25% przyczynienia, minus wypłacone przez pozwanego kwoty)

W złożonej w dniu 25 stycznia 2012 r. odpowiedzi pozwany Fundusz wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania w tym zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazano, że powodowie nie wykazali by pozwany odpowiadał co do zasady(choć przed wszczęciem procesu pozwany Fundusz zasady odpowiedzialności nie kwestionował i dokonał wypłaty ustalonego przez siebie zadośćuczynienia, w kwotach 25.000 zł. i 17.500 zł.), gdyż kierujący samochodem marki (...) nr rej. (...), przyczynił się do zdarzenia i posiadał ubezpieczenie OC kierowców w Towarzystwie (...) S.A. Nie wykazano także (w ocenie pozwanego) tego, by w dniu 09.10.2002 r. doszło do popełnienia przestępstwa, stąd podniesiono zarzut przedawnienia roszczeń pozwu.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 09.10.2002 r. około godziny 5-ej, w miejscowości B., na drodze (...) prowadzącej z P. w kierunku W., na prostym i płaskim odcinku drogi w obszarze niezabudowanym kierujący samochodem ciężarowym marki (...) nr rej. (...) R. L. prowadząc samochód w kierunku W., podczas wymijania się z jadącym z kierunku przeciwnego nieustalonym samochodem ciężarowym, który przejechał na pas ruchu jego pojazdu(i następnie oddalił się z miejsca zdarzenia) - by uniknąć zderzenia - zjechał w prawo częściowo na pobocze i podczas tej jazdy ok. 4 m. przed swoim samochodem zauważył pchany po poboczu samochód osobowy (...) 1500.(niesporne, nadto opinia biegłego mgr inż. A. K. (1) k.204- 216). Samochód ten nie posiadał włączonych świateł awaryjnych (nie świeciły się) Nie świeciło się także światło pozycyjne tylne przednie i światło pozycyjne tylne lewe, z tym że światło pozycyjne tylne lewe uległo całkowitemu zniszczeniu skutkiem wypadku i nie mogło być przedmiotem badań,(tak wynika z badań Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Woj. Policji w P. przeprowadzonych bezpośrednio po zdarzeniu na potrzeby dochodzenia w sprawie 2Ds (...) Prokuratury Rejonowej w K.). Ze względu na niewielką odległość nie udało się uniknąć wypadku i doszło do uderzenia w samochód (...) 1500 nr rej. (...) w jego tylną lewą część. W 2

momencie uderzenia pchający samochód powód R. A. utracił kontakt z samochodem upadając na pobocze, a W. A. poruszający się po lewej stronie samochodu, trzymający kierownicę i kierujący samochodem, po uderzeniu przemieszczał się wraz z samochodem i poniósł śmierć na miejscu zdarzenia.(niesporne). Kierujący niezidentyfikowanym samochodem naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym i spowodował wypadek. Naruszenie zasad bezpieczeństwa polegało na niezachowaniu szczególnej ostrożności podczas wyprzedzania i wjazd na pas ruchu w sposób i w warunkach zagrażających bezpieczeństwu ruchu na drodze publicznej. Kierujący samochodem ciężarowym marki (...) R. L. przyczynił się do skutków wypadku naruszając zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym - nie zachowując szczególnej ostrożności widząc zachowanie kierującego samochodem ciężarowym jadącym z kierunku przeciwnego, nie przystąpił do hamowania z pozostaniem na jezdni tylko wjechał z dotychczasową prędkością na pobocze w warunkach nocnych. W. A. - pieszy pchający samochód osobowy przyczynił się do skutków wypadku przez to, że pchał samochód w którym nie były włączone wymagane światła.(biegły A. K. k.204-216).

Dochodzenie w sprawie wypadku drogowego zaistniałego w dniu 09.10.2002 r., na trasie (...) w B. gm. G. w następstwie którego śmierć poniósł W. A. prawomocnie umorzono wobec niewykrycia sprawcy zdarzenia.(niesporne, nadto akta sprawy 2Ds (...)) Prokuratury Rejonowej w K. z dnia 09.03.2003 r.(k.72-73, k.87k.-90, k.97-97v)

W 2002 r. małżonkowie J.(ur.(...)) i W.

(ur.(...)) A. (oboje na emeryturze)mieszkali wraz z synem R. (ur. (...)) w zabudowaniach nieruchomości stanowiącej ich majątek wspólny w B. przy ul. (...). Relacje i więzi w rodzinie stron były bezkonfliktowe, każdy z członków rodziny mógł liczyć na pomoc wzajemną.(św. M. M. k. 126-127, przedłożone do akt sprawy zdjęcia k.45-49) Powód R. A. (z zawodu technik mechanik) był bezrobotnym. Uczestniczył w wypadku w dniu 09.10.2002 r. Zdarzenie stanowiło zagrożenie dla jego życia, ale doznał tylko urazu dłoni i nie stracił przytomności. Zdarzenie wywołało zaburzenia emocjonalne u powoda tzw. zaburzenie stresowe pourazowe. W przebiegu żałoby po zmarłym ojcu doznawał obniżenia nastroju, zmniejszenia energii, był zahamowany. Okresowemu zaburzeniu uległa jego zdolność do inicjowania i podtrzymywania kontaktów społecznych Reakcja depresyjna miała łagodny przebieg co częściowo wynikała z osobowościowych skłonności

introwertywnych powoda, stąd lepiej radził sobie z objawami depresyjnymi, które nie wymagały leczenia psychiatrycznego. Objawy depresyjne były nasilone w pierwszym roku żałoby, a całkowicie ustąpiły w ciągu kolejnego roku. Aktualny stan psychiczny powoda uwarunkowany jest przewlekłą chorobą somatyczną: zespół usztywnienia kręgosłupa. Obecne skutki zdarzenia z (...) r. nie mają istotnego wpływu klinicznego na zdrowie psychiczne powoda, wywołują u niego refleksję, subiektywne uczucie żalu. Obecnie powód prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z matką i partnerką która zamieszkała w domu rodzinnym powodów. Powód pracuje w Zakładach (...) w G., na stanowisku kierowcy-magazyniera z najniższym wynagrodzeniem w gospodarce narodowej, (niesporne, nadto biegły psycholog M. W. k.270-271, powód k.170-171 i k.306-306v). Wypadek męża wywołał u powódki J. A. reakcję żałoby z elementami żałoby patologicznej, poczucie straty i krzywdy. Zgłosiła się do psychiatry i neurologa i po około pół roku farmakoterapii stan jej zdrowia zaczął się normalizować. Schudła około 25 kg, nie miała apetytu. Zaburzenia emocjonalne nie osiągnęły w pełni obrazu żałoby patologicznej, ale zawierały jej elementy: trwanie około 2 lat. Obecnie u powódki okresowo występują fazy gorszego funkcjonowania emocjonalnego, ale występują też elementy fazy trzeciej żałoby - adaptacyjnej - powrót do aktywności rodzinnych. Reakcja żałoby powikłana objawami ostrej reakcji stresowej i zaburzeniami depresyjnymi odpowiadały 7% długotrwałemu uszczerbkowi na zdrowiu, (biegły psychiatra M. R. kk.283-287) Powódka otrzymuje emeryturę w kwocie 2230 zł. miesięcznie netto, jest pod opieką lekarza rodzinnego. Powódka ma bardzo dobre relacje z drugim (starszym) z synów, jego żoną i 4 wnuków(powódka k.l 71 -171 v i k.306v). W 2003 r. powódka otrzymała od Towarzystwa (...) S.A. (ubezpięzyciel samochodu ciężarowego którym poruszał się R. L.) tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej 20.000 zł. i zwrot kosztów pogrzebu męża (łącznie 32.806,93 zł.). Towarzystwo (...) dokonało potrącenia w wysokości 25% z tytułu przyczynienia się męża powódki do powstania szkody i powodowie takie przyzyczynienie akceptują.(niesporne, powódka kl 71 v, pismo ubezpiezyciela k.43-44 i k. k.l 00)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów powołanych w ustaleniach faktycznych sprawy tj. zeznaniach świadka M. M. i stron oraz dokumentach związanych ze leczeniem powódki (k.50- 57), akta szkody (k.l 10), niekwestionowane przez strony procesu opinie biegłych psychologa, psychiatry i biegłego z dziedziny kryminalistycznej

rekonstrukcji wypadków drogowych (k.270-271 i k.283-287, k.204-216). Opinia (...)

biegłego A. K. (1) wykazuje to, kże sprawca wypadku wypełnił swym działaniem znamiona występku z art.177 § 2 k.k.(w myśl którego kto, naruszając, chociażby nieumyślnie, zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, powoduje nieumyślnie wypadek, którego następstwem jest śmierć innej osoby albo ciężki uszczerbek na jej zdrowiu, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.) Powyższe przesądza o nieskuteczności podnoszonego przez pozwany Fundusz zarzutu przedawnienia. Należy zauważyć ponadto, że w toku tzw. postępowania likwidacyjnego pozwany przystąpił do wypłaty zadośćuczynienia, a w dwóch decyzjach z dnia

02.06.2015 r. (k.28- 29v)informował o tym, że dalszych roszczeń należy dochodzić w drodze sądowej, wskazując siebie jako podmiot przeciwko któremu można wytoczyć powództwo. Od daty ww. decyzji nie zaszły żadne nowe okoliczności w sprawie, które uzasadniałyby zmianę stanowiska pozwanego, stąd zmianę tę należy uznać za złożoną jedynie na użytek procesu. Opinia ww. biegłego stanowi podstawę przyjęcia w tej sprawie przez Sąd, tego, że R. L. i W. A. przyczynili się do skutków wypadku, każdy w 25%, a kierujący niezidentyfikowanym samochodem ciężarowym naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym i to on spowodował wypadek.

Sąd dał wiarę zeznaniom powodów i świadka M M. w zakresie, w jakim korespondowały z powyższym wiarygodnym materiałem dowodowym.

Sąd dał wiarę pozostałym dokumentom zgromadzonym w sprawie, gdyż nikt ich nie kwestował, a i Sąd nie miał ku temu podstaw.

Wymagająca oceny sądu odmiennosc stanowisk procesowych stron dotyczy wysokości dochodzonej przez powodów kwoty zadośćuczynienia(odpowiedzialności pozwanego co do wysokości)

.Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 822 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Zgodnie natomiast z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, U., w brzmieniu obowiązującym w chwili wypadku, z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Przepis art.98ust.1 pkt 1 cytowanej wyżej ustawy stanowi, że do zadań Funduszu należy m.in. zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody na osobie powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, gdy szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilna posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że winę za spowodowanie wypadku w dniu 9 października 2002 r. ponosi nieznany sprawca, za którego - zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 160 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) i (...) odpowiedzialność ponosi pozwany w niniejszej sprawie.

Powodowie jako podstawę prawną swego roszczenia o zadośćuczynienie wskazali art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Rozstrzygając kwestię odpowiedzialności pozwanego w kontekście roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez osoby bliskie zmarłego, Sąd podziela ugruntowane już stanowisko Sądu Najwyższego, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (por. uchwała SN z 22 października 2010 roku, sygn. III CZP 76/10, Lex nr 604152, z dnia 13 lipca 2011 roku, sygn. III CZP 32/11, Lex nr 852341, wyroki SN z dnia 11 maja 2011 roku, sygn. I CSK 621/10, Lex nr 848128 i z dnia 15 marca 2012 roku, sygn. I CSK 314/11, Lex nr 1164718). Ponadto zarówno artykuł 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, U. (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) - w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 roku - jak i poprzednio obowiązujący przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 roku w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. (por. uchwała SN z 19 stycznia 2007 roku, sygn. III CZP 146/06, Lex nr 207713 oraz uchwała SN z 20 grudnia 2012 roku, sygn. III CZP 93/12, Lex nr 1267081, uchwała SN z dnia 7 listopada 2012 roku, sygn. III CZP 67/12, OSNC 2013/4/45). Jak wskazał Sąd Najwyższy w

ww. orzeczeniach, uprawnienie osoby trzeciej do żądania od ubezpieczyciela odszkodowania z tytułu ubezpieczenia pojazdu mechanicznego powstaje wówczas, gdy posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są zobowiązani zgodnie z przepisami prawa cywilnego do odszkodowania za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu - szkodę szeroko rozumianą, obejmującą zarówno uszczerbek majątkowy, jak i niemajątkowy. Ta regulacja jest wyrazem woli ustawodawcy zapewnienia osobie trzeciej możliwie pełnej kompensaty szkody wyrządzonej w związku z ruchem pojazdu mechanicznego. Nie ma więc podstaw do uznania, że zadośćuczynienie za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. jest wyłączona z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Stanowisko to pozostaje miarodajne niezależnie od tego, pod rządem którego z przepisów zapadły konkretne orzeczenia. Z powołanych uchwał i wyroków, wydanych w sprawach, wynika, że Sąd Najwyższy pośrednio, lecz bez wątpliwości i konsekwentnie uznawał, iż oparte na art. 448 k.c. roszczenia osób bliskich zmarłego w wypadku komunikacyjnym są objęte ochroną ubezpieczeniową z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Reguła, że odpowiedzialność ubezpieczyciela w ramach ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej jest wyznaczana przez zasadę i zakres odpowiedzialności ubezpieczonego, może być skorygowana przez przepisy o ubezpieczeniach. Wyrazem tego było wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela w wypadkach enumeratywnie wymienionych w § 13 rozporządzenia z dnia 24 marca 2000 roku; wyłączeniem nie objęto rozważanego świadczenia - podobnie, jak nie zawiera go dzisiejszy art. 38 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych.

W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że spowodowanie śmierci W. A. naruszyło dobra osobiste powodów tj. matki i syna zmarłego. Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca z pokrewieństwa, podlega ochronie prawnej. Dotyczy to ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Więż ta odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny poczucie stabilności, bezpieczeństwa, wzajemne wsparcie, pomoc. Zerwanie tej więzi stanowi zatem naruszenie dóbr osobistych członków tej rodziny.

Zgodnie z art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepisy prawa nie ustanawiają żadnych kryteriów, na podstawie których winno być ustalane zadośćuczynienie. Wypracowała je natomiast judykatura, a zwłaszcza orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wskazuje ono, że zadośćuczynienie ma kompensacyjny charakter, w związku z czym musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Określenie wysokości zadośćuczynienia powinno być dokonane z uwzględnieniem wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, m.in. wieku poszkodowanego, czasu trwania cierpień, trwałości i skutków, od rodzaju i stopnia winy sprawcy szkody i odczucia jej przez poszkodowanego (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 1999 roku, sygn. I CKN 1145/99, niepubl.; orz. Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 1972 roku, sygn. II CR 57/72, OSNCP 1972/10/183; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1969 roku, sygn. I PR 224/69, OSNCP 1970/6/111).

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2015 r., II CSK 595/14 (LEX nr 1809874) wskazuje na to, że dla domagania się zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej na skutek naruszenia dobra osobistego nie wystarczy wykazanie istnienia formalnych więzi rodzinnych ze zmarłym, lecz potrzebne jest także istnienie więzi emocjonalnych między zmarłym i dochodzącym zapłaty zadośćuczynienia. Żądający tego świadczenia musi udowodnić istnienie tak rozumianego dobra osobistego. Jeden czyn niedozwolony może wyrządzać różne szkody u różnych osób; w tym przypadku krzywdą uczynioną zmarłemu jest pozbawienie go życia, natomiast krzywdą wyrządzoną jego bliskim jest naruszenie ich dobra osobistego w postaci zerwania więzi emocjonalnej, szczególnie silnej w relacjach rodzinnych. Rozmiar zadośćuczynienia może być odnoszony do stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na umiarkowany jego wymiar i to w zasadzie bez względu na status społeczny oraz materialny poszkodowanego. Przesłanka przeciętnej stopy życiowej nie może jednak pozbawić omawianego roszczenia funkcji kompensacyjnej i eliminować innych istotniejszych czynników kształtujących jego rozmiar i ma charakter tylko uzupełniający. Wprowadzenie do art. 448 k.c. klauzuli „odpowiedniej sumy” pozostawia sądowi orzekającemu margines uznaniowości, co do wysokości zasądzonej kwoty. Jest on dodatkowo wzmocniony fakultatywnym („może”) charakterem tego przyznania, co wskazuje na konstrukcję należnego zadośćuczynienia dopiero po przekroczeniu

pewnego poziomu krzywdy. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 października 2015 r. I A Ca 471/15 wskazuje, że zadośćuczynienie jest roszczeniem o charakterze ściśle niemajątkowym mającym za zadanie kompensatę doznanej krzywdy, a zatem nie powinno ono mieć na celu wyrównania strat poniesionych przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości.

Trzeba też zauważyć, że w judykaturze przyjęto, że roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania określonego w art. 446 § 3 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., IIICSK 279/10, OSP 2012, Nr 4, poz. 44). Ma ono na celu kompensację doznanej krzywdy, tj. złagodzenie cierpienia wywołanego śmiercią osoby bliskiej oraz pomoc osobie pokrzywdzonej w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym rzeczywistości. W literaturze zwraca się uwagę, że na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej

pokrzywdzonego z zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. W każdym razie, każdy przypadek powinien być indywidualizowany i oceniony według kryterium obiektywnego z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy. Nie można kierować się wyłącznie subiektywnymi odczuciami poszkodowanego, wskazuje na rzecz zadośćuczynienia dopiero po przekroczeniu pewnego poziomu krzywdy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1974 r., OSPiKA 1975, Nr 7, poz. 171).

Biorąc wszystkie okoliczności pod uwagę w tym stwierdzoną u powódki reakcję żaloby powikłaną objawami ostrej reakcji stresowej i zaburzeniami depresyjnymi (na poziomie 7 % długotrwałego uszczerbku na zdrowiu), w ocenie Sądu w niniejszej sprawie należało przyjąć za uzasadnione roszczenie o zadośćuczynienie dotyczące: powódki w kwocie 100.000 zł. a powoda w kwocie 75.000 zł. Uwzględniając to, że pozwany Fundusz ponosi odpowiedzialność za działania niezidentyfikowanego sprawcy wypadku (uwzględniając przyczynienie występujące po stronie zmarłego i kierującego pojazdem marki (...)) (R. L., którego łączyła umowa ubezpieczenia z Towarzystwem (...) S.A., które w wypłaconym po zgłoszeniu szkody w dniu 09.10.2002 r. odszkodowaniu z art.446 § 3 k.c. uwzględnił w jako uzasadniające przyznanie odszkodowania znaczniejsze zmiany w stanie zdrowia na skutek silnego wstrząsu spowodowanego tragiczną śmiercią osoby najbliższej) należało odpowiednio zasądzić od pozwanego na rzecz powódki zadośćuczynienie w wysokości 25.000 zł.(100.000 zł. minus 25%, minus 25%, minus wypłacone przez pozwanego Fundusz 25.000 zł.), natomiast na rzecz powoda 20.000 zł.(75.000 zł. minus 25%, minus 25% minus wypłacone przez pozwanego Fundusz 17.500 zł.) W pozostałym zakresie powództwo na podstawie art. 448 k.c. podlegało oddaleniu.

O odsetkach oliczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Wyrok w niniejszej sprawie nie ma charakteru konstytutywnego, ale deklaratoryjny (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 października 2011 r., VI A Ca 247/11, opublik. LEX nr 1103602, w którym mówi się, że „orzeczenie sądu przyznające zadośćuczynienie ma charakter rozstrzygnięcia

deklaratoryjnego, a nie konstytutywnego"). Przy czym termin od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę, w zależności od okoliczności sprawy, może to być zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynieniu, jak i dzień tego wyrokowania, mogą też być zasądzone odsetki od daty następującej po wydaniu decyzji przez stronę pozwaną. Istotne jest przy tym nie tylko to, czy dłużnik znał wysokość żądania

uprawnionego, ale także to, czy znał lub powinien znać okoliczności decydujące o rozmiarze należnego od niego zadośćuczynienia.(vide np. I A Ca 883/16, - wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 marca 2017 r. LEX nr 2310525, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 marca 2017 r., I A Ca 1062/16, LEX nr 2284750) W niniejszej sprawie zdarzenie będące przyczyną sprawczą procesu, nastąpiło w 2002 r. wezwanie o zapłatę skierowano do pozwanego w 2015 r., konieczne było uzyskanie wyjaśnień z Towarzystwa (...) SA, dalej w związku z wymianą pism (miedzy stronami procesu) odwołaniem od decyzji, nastąpiło częściowe zrealizowanie roszczenia powodów,

stąd w ocenie Sądu odsetki należne powodom naliczono od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu w tej sprawie, gdyż w tym momencie pozwany znał okoliczności decydujące o rozmiarze należnego od niego zadośćuczynienia.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z art. 100 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. W zakresie dotyczącym kosztów zastępstwa procesowego powodów przyjęto za argumentację zawartą w orzecznictwie sądowym że w przypadkach, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c., uczestnikom procesu reprezentowanym przez tego samego radcę prawnego, sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika. (vide np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 grudnia 2015 r., w sprawie I A Ca 1292/15).

Na koszty poniesione przez powodów składają się: opłata sądowa 5.375 zł., koszty zastępstwa procesowego powodów 3.600 zł. + 34 zł. opłaty skarbowe od pełnomocnictw, 1198 zł. wydatki na opinie biegłych i koszty stawiennictwa na trzech rozprawach pełnomocnika substytucyjnego 553,50 zł. Pozwany poniósł wydatki związane z udziałem pełnomocnika tj. 3.600 zł. opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł. i 1.254,60 zł. wydatków związanych z opiniami biegłych.

To że pozwany wygrał proces w 58%, skutkuje wzajemnym zniesieniem kosztów procesu poniesionych przez strony procesu.

SSO Jan Bartniak